

OSUUSKAUPPA

PEEÄSSÄ

TASEKIRJA

1.1.–31.12.2017

SISÄLLYSLUETTELO

OSUUSKAUPPA PEEÄSSÄN TOIMINTAKERTOMUS 2017	3-7
KONSERNIN TULOSLASKELMA.....	8
KONSERNITASE.....	9
KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA.....	10
TULOSLASKELMA (EMOYHTIÖ)	11
TASE (EMOYHTIÖ).....	12
RAHOITUSLASKELMA (EMOYHTIÖ)	13
TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET	14-15
TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	16-27
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ JA OMA PÄÄOMA	28
TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ.....	28
LUETTELO KIRJANPIDOISTA JA AINEISTOISTA	29
TILINTARKASTUSKERTOMUS	30-32

OSUUSKAUPPA PEEÄSSÄN TOIMINTA- KERTOMUS 2017

1. TOIMINTAYMPÄRISTÖN KEHITYS

Suomen bruttokansantuote saavutti edellisvuonna 1,9 prosentin kasvun ja kasvu on jatkunut voimakkaana myös kuluvana vuonna. S-Pankki ennustaa koko vuoden kasvuksi 3,2 prosenttia. Matalana pysynyt korkotaso, maltillinen kuluttajahintojen nousu sekä pienentynyt työttömyys ovat tukeneet yksityistä kulutusta, mutta varsinaisina kasvun vetureina toimivat vienti ja teollisuuden investoinnit joiden molempien ennustetaan kasvavan yli 8 prosenttia edellisvuodesta.

Yksityisen kulutuksen kehityksellä on keskeinen merkitys S-ryhmän myynnin kehitykselle. Kuluttajien vahva luottamus talouteen sekä positiivinen talouskehitys ovat ylläpitäneet kotitalouksien kulutusta ja aikaansaaneet 2,2 prosentin kasvun edellisvuodesta. Osana yleistä talouskasvua myös vähittäiskauppa kasvoi 2,2 prosenttia edellisvuodesta.

Voimistunut talouskasvu on lisännyt verotuloja ja näkyy julkisen talouden alijäämän supistumisena. Olemassa olevia julkisen talouden rakenteellisia ongelmia tämä ei kuitenkaan poista.

2. S-RYHMÄN KEHITYS

S-ryhmän muodostavat osuuskaupat ja SOK tytäryhtiöineen. S-ryhmän veroton vähittäismyynti oli vuonna 2017 11 273 miljoonaa euroa, jossa on kasvua edelliseen vuoteen verrattuna 2,3 prosenttia.

S-ryhmän veroton vähittäismyynti liiketoiminta-alueittain	Milj. €	+/- % ed.v.
Prisma*	3 490	+1,1
S-market	3 358	+1,3
Sale ja Alepa	1 018	+4,1
Muu marketkauppa	4	-7,3
Market-kauppa yhteensä*	7 870	+1,5
Rautakauppa	177	-11,3
Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa	1 633	+5,8
Tavaratalo- ja erikoisliikekauppa	310	+3,2
Matkailu- ja ravitsemiskauppa*	811	+2,2
Auto- ja autotarvikekauppa	379	+11,7
Maatalouskauppa	75	+2,6
Muut	19	+1,2
S-ryhmä yhteensä*	11 273	+2,3

* Sisältää lähialueiden (Baltia ja Pietari) vähittäismyynnin

S-ryhmässä oli joulukuun lopussa 1 631 toimipaikkaa, kun niitä oli 1 633 edellisen vuoden vastaavana ajankohtana.

Alueosuuskauppojen lukumäärä oli vuoden 2017 lopussa 20 ja paikallisosuuskauppojen seitsemän.

Bonusjärjestelmään kuuluviin osuuskauppoihin liittyi vuoden 2017 aikana 109 584 uutta jäsentä. Asiakasomistajien kokonaisjäsenmäärä oli vuoden lopussa 2 355 963. Bonusta asiakasomistajille maksettiin yhteensä 334 miljoonaa euroa.

S-ryhmän investoinnit olivat 492 miljoonaa euroa, kun ne vuotta aikaisemmin olivat 510 miljoonaa euroa.

S-ryhmän yhteenlaskettu konsolidoimaton tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 296 miljoonaa euroa voitollinen, kun tulos edellisellä vuonna oli 292 miljoonaa euroa. Osuuskauppojen yhteenlaskettu tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 291 miljoonaa euroa, kun se edellisellä vuonna oli 269 miljoonaa euroa. SOK-yhtymän tulos ennen veroja (IFRS) oli 5 miljoonaa euroa voitollinen, kun se edellisellä vuonna oli 23 miljoonaa euroa.

3. PEEÄSSÄN TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA MERKITTÄVIMMÄT MUUTOKSET

PeeÄssä harjoittaa liiketoimintaa 20 kunnan alueella pääosin Pohjois-Savossa päätoimialoina vähittäis-, majoitus- ja ravitsemiskauppa sekä liikennemyymälä- ja polttonestekauppa.

Pohjois-Savon kuntien kokonaisväkiluku väheni vuoden 2017 aikana vajaalla tuhannella henkilöllä (edv. -420). Väestön kehitys on ollut laskusuuntainen jo pidempään muutamia poikkeusvuosia lukuun ottamatta. Väestömäärä lisääntyi Pohjois-Savossa vain Kuopiossa.

Työttömyys väheni Pohjois-Savossa jo kolmatta vuotta. Työttömiä työnhakijoita oli 11,9 % työvoimasta, joka on 2 %-yksikköä vähemmän kuin edellisellä vuonna ja lähellä maan keskiarvoa (11,2 %). Työttömien suhteellinen määrä vaihtelee kuitenkin merkittävästi kunnittain (15,2% Varkaus ja 8,2% Siilinjärvi). Merkittävä parannus edellisvuoteen oli pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien vähentyminen.

TOIMINTAYMPÄRISTÖMUUTOKSET TOIMIALOITTAIN

Vähittäiskauppa

Hintakilpailu jatkui edelleen vuoden aikana päivittäistavarakaupassa erityisesti Lidlin ja S-ryhmän välillä. K-ryhmä sen sijaan on hieman jättäytymässä ainakin pääjohtaja Helanderin lausuntojen mukaan hintakilpailusta sivuun. Hintakilpailuun pystyttiin vastaamaan edelleen edullisemmilla hinnoilla parantuneen kustannustehokkuuden

ja pienentyneen hävikin kautta. Aukioloaikojen muutos vuoden 2016 alussa näkyi edelleen kuluttajakäyttäytymisen muutoksena siten, että kauppa keskittyi keskikokoisiin ja isoihin yksiköihin.

Käyttötavarakauppa:

Käyttötavarakaupan markkinat jäivät alustavien tilastojen mukaan selkeästi miinukselle edellisvuodesta. Sitä on selitetty osittain kevään ja alkukesän huonoilla säilyillä, mutta myös kuluttajakäyttäytymisessä on havaittavissa muutoksia. PeeÄssä paransi vähittäiskaupan palveluitaan uudistamalla S-marketit Pyhäsalmeilla ja Nilsiässä. Lisäksi kalustoja ja valaistusta uudistettiin ympäristöystävällisemmäksi ja energiatehokkaammaksi. Toimialueella merkittävimmät kilpailutilanteen muutokset olivat Matkuksen kauppakeskuksessa HalpaHallin sulkeminen ja sen tilalle K-supermarket sekä XXL-urheilukaupan avaaminen sekä Tuusniemellä uudelleen avattu K-market.

Majoitus- ja ravitsemiskauppa:

Majoitus- ja ravitsemiskaupassa PeeÄssä liiketoiminnot jatkoivat edellisvuonna alkanutta kasvuaan. Hyvä liikevaihdon kasvu saatiin aikaiseksi omaa liiketoimintaa kehittämällä ja yritysmatkailun ja kansainvälisen matkailun lisääntymisestä. Investointeja jatkettiin Original Sokos Hotel Puijonsarvessa peruskorjausten ja huoneuudistusten merkeissä. Erityisen onnistunut muutos oli ravintola Amarillon uudistus, jossa ravintolan yhteyteen avattiin myös Veikkauksen Feel Vegas peli- ja viihdekeskus.

Liikennemyymälä- ja polttonestekauppa:

Vuoden alkupuoliskolla S-ryhmä muutti polttonesteiden bonusjärjestelmää siten, että aikaisemman %-pohjaisen bonuksen sijaan asiakasomistajat saivat heidän kunkin kuukauden bonusprosentin mukaisen senttimääräisen alennuksen. Samassa yhteydessä asiakasomistajille luvattiin, että hinnoitteluperiaatetta muutetaan siten, ettei mikään bonustaso ”häviä” muutoksen yhteydessä. Tämä hinnoittelumuutos siivitti alueella valtakunnallistakin huomiota saaneen hintakilpailun, joka lisäsi PeeÄssä polttonestekauppaa. Liikennemyymälöissä tehtiin lähinnä marketkaupan esillepanouudistuksia.

4. LIIKEVAIHTO

PeeÄssä konsernin liikevaihto oli 559,2 m€, jossa lisäystä edelliseen vuoteen 2,2 %.

Liikevaihto m€ toimialoittain	2017	2016	muutos
Päivittäistavarakauppa	355,4	351,2	1,2 %
Käyttötavarakauppa	55,9	58,0	-3,7 %
Majoitus- ja ravitsemistoimiala	44,9	44,5	1,6 %
Polttonestetoimiala	98,1	88,8	10,6 %
Muut	4,9	4,6	6,5 %
Yhteensä	559,2	547,1	2,2 %

Päivittäistavarakauppa

Päivittäistavarakauppa

Päivittäistavarakaupan liikevaihto oli 355,4 m€ (+1,2 %), joka on 63,6 % PeeÄssä liikevaihdosta. Kasvu oli hieman pienempi kuin S-ryhmän valtakunnallinen kehitys. Päivittäistavarakaupan markkinaosuuden arvioidaan vähintäänkin pysyvän vertailukelpoisesti edellisvuoden tasolla. PeeÄssä on toimialueellaan selkeä markkinajohtaja. Päivittäistavarakaupan ylitti budjetin ja edellisen vuoden tason erityisesti S-market -ketjun kasvun avulla.

PeeÄssä päivittäis- ja käyttötavarakaupan palveluverkosto 31.12.2017:

Prisma	3
S-market	29
Sale	16
Sokos	1
Emotion	3
Nina ja Henri	1
Kodin Terra	1
Yhteensä	54

Käyttötavarakauppa

Käyttötavarakaupan liikevaihto oli 55,9 m€ (-3,7 %), joka oli 10 % PeeÄssä liikevaihdosta. Käyttötavarakaupan liikevaihdon laskuun vaikutti yleinen markkinakehitys sekä Kodin Terran valikoimien alasajo uudistuksen tieltä. Sokos ja Emotion-ketju taas ylsivät hyvään liikevaihdon kehitykseen.

Majoitus- ja ravitsemistoiminta

Liikevaihto koostuu hotelli- ja ravintolatoimipaikkojen sekä ABC-liikennemyymälöiden ravintolamyynnistä ollen 44,9 m€ (+1,6%). Osuus on 8,0 % PeeÄssä liikevaihdosta. Hotelli- ja ravintolaliiketoimintaa harjoitetaan kolmessa yksikössä ja erillisiä ravintolatoimipaikkoja oli 11. Kuopio Wine Festival järjestettiin 21. kerran. Markkinaosuuden arvioidaan kasvaneen erityisesti majoitustoiminnan osalta.

Polttonestekauppa

Liikevaihto koostuu ABC-liikennemyymälöiden (6), ABC-kylmäasemien (18) sekä PeeÄssä öljypalvelun polttonestemyynnistä. Polttonestekaupan liikevaihto oli 98,2 m€ (+10,6 %) ollen 17,6 % PeeÄssä liikevaihdosta.

Polttonestekaupan edellä kuvatun bonusjärjestelmän muutoksen yhteydessä hinnoitteluperiaate lisäsi PeeÄssä hintakilpailukykyä ja sai aikaan hyvän myynnin kehityksen. Polttoainekaupan markkinaosuuden arvioidaan kasvaneen ollen lähes 50 %.

5. KONSERNIRAKENTEEN MUUTOKSET

PeeÄssä osti Kiinteistö Oy Riistaveden Liikekeskuksen osakkeet, jotka oikeuttavat Sale Riistaveden liiketoiminnassa olevien tilojen hallintaan. Omistusosuus yhtiöstä on 70,2 %.

6. TULOS, TULOKSEEN VAIKUTTAVAT TEKIJÄT, TULOKSEEN SISÄLTÄVÄT POIKKEUKSELLISET ERÄT SEKÄ TOIMIALAKOHTAINEN TULOSKEHITYS

Konsernin kirjanpidollinen tulos ennen veroja ja muita kuluja oli voitollinen 24,8 m€, joka oli 2,5 m€ edellistä vuotta parempi. Tilikauden tulos oli 19,0 m€, joka ylitti selvästi sekä edellisvuoden että budjetoidun tuloksen. Tilikauden tulosta rasitti 910 t€ myyntitappio S-Verkkokauppa Oy:n osakkeista. Tulosparannus syntyi tasaisesti eri toimialoilla polttonestekauppaa lukuun ottamatta. Tulosparannus saatiin aikaan toiminnan tehostumisen kautta.

PeeÄssän sisäisessä laskennassa tuloksellisuutta seurataan operatiivisella tuloksella, joka on alla esitetty päätoimialoittain jaettuna.

Operatiivinen tulos m€	2017	2016	muutos
Vähittäiskauppa	18,3	16,4	11,9 %
Majoitus- ja ravitsemuskauppa	2,0	0,9	117,4 %
Polttonestetoimiala	0,0	1,8	-98,5 %
Muut	4,5	3,1	41,5 %
Yhteensä	24,8	22,2	11,4%

7. BRUTTOINVESTOINNIT JA KÄYTTÖOMAISUUDEN MYYNNIT

Investoinnit kiinteään omaisuuteen olivat yhteensä 9,0 m€. Investoinnit jäivät euromääräisesti aikaisempien vuosien keskiarvosta. Silti kaikki kiinteistöihin liittyvät kunnostukset tehdään ajallaan eikä ns. korjausvelkaa päästetä syntymään. Viime vuoden merkittävimpiä investointeja olivat Original Sokos Hotel Puijonsarven remontin ja uudistuksen jatkaminen sekä S-market Pyhäjärven ja Nilsian remontointi. Myös ravintola Amarillon uudistus oli merkittävä palvelun uudistus. Muilta osin investoinnit ja uudistukset keskittyivät energiatehokkuuden parantamiseen.

8. MAKSUVALMIUDEN JA MUUN RAHOITUSASEMAN KEHITYS

PeeÄssän maksuvalmius säilyi koko vuoden hyvänä. Liiketoiminnasta kertyi rahavirtaa 43,9 m€, mutta

rahavarat pienenevät hiukan, koska mm. Varkauden Prisman uusinvestointiin varattuja rahoja sijoitettiin maltillisesti. Korollista vierasta pääomaa ei edellekään ollut. Siitä huolimatta omavaraisuusaste laski 81,2 % :in (edv 83,6%) johtuen ostovelkojen ja siirtovelkojen kasvusta.

9. ASIAKASOMISTAJAT

PeeÄssän jäsenmäärä oli vuoden 2017 lopussa 116 382, uusia jäseniä liittyi 5 462. Toiminta-alueen talouksista 81,9 % on PeeÄssän asiakasomistajia.

PeeÄssä palautti vuonna 2017 asiakasomistajilleen bonuksina, maksutapaetuna ja ylijäämänpalautuksena 32,1 m€ (edv. 28,6 m €), joka on keskimäärin 277 €/ talous. Ylijäämänpalautusta maksettiin kertomusvuonna 2 % PeeÄssän omista toimipaikoista vuoden 2016 aikana tehdyistä ostoista. Asiakasomistajat saivat ylijäämänpalautusta yhteensä 9,8 m€ (edv. 4,8 m€).

Tilinpäätöksen yhteydessä on varattu 9,6 m€ jaettavaan ylijäämänpalautukseen, joka on kaksi prosenttia PeeÄssän toimipaikoista vuonna 2017 tehdyistä ostoista. Bonusmyynnin osuus kokonaisymynnistä oli 79,7 % (edv. 83,1 %). Bonusmyynnin osuuden putoamiseen vaikutti tupakan jääminen pois Bonuksen piiristä.

10. HENKILÖSTÖ

PeeÄssä on Pohjois-Savon suurin yksityinen työnantaja. Vuoden 2017 lopussa PeeÄssän palveluksessa oli 1703 henkilöä. Henkilöstön keski-ikä oli 35.

Henkilöstön määrä 31.12.2017	2017	2016	muutos
Vähittäiskauppa	1094	1131	-37
Matkailu- ja ravitsemusala	384	386	-2
Liikennemyymälät	187	176	11
Konttori, muut	38	36	2
PeeÄssä yhteensä	1703	1729	-26

Henkilöstön määrä on vähentynyt edellisestä vuodesta hieman. Henkilöstön kokonaismäärän vähentymiseen on eniten vaikuttanut työvuorosuunnittelun ja toimintatapojen jatkuva parantaminen. Lisätyötä tarjottiin ensisijaisesti omille osa-aikaisille työntekijöille ja näin voitiin tarjota myös kattavampia työsuhteita.

Kokoajakaisten osuus on 25 % koko henkilöstöstä. Yli 30 tuntia viikossa tekevien osuus on lähes 53 %. PeeÄssä tarjosi noin 900 nuorelle työtä kesätöiden ja Tutustu ja tienaa -harjoittelun kautta.

Koko henkilöstö kuuluu tulospalkkauksen piiriin. Henkilökunnan palkitsemiseen käytettiin sosiaalikuluihin 3 m€ (edv 3,8 m€). Lakisääteisten henkilösivukulujen lisäksi henkilökunnan koulutukseen ja hyvinvointiin panostettiin 1,6 m€.

11. RISKIT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

PeeÄssä on operatiivisen riskien osalta seuranta- ja kehittämisuunnitelma, jota seurattiin vuonna 2017. Strategiset riskit kartoitettiin strategiapäivityksen yhteydessä.

Omaisuuksien ja toimintaan kohdistuviin riskeihin on PeeÄssä varautunut kattavin vakuutusin.

Liiketoiminta-alueillamme ei ole havaittavissa normaalia liiketoiminnasta poikkeavia riskejä tai epävarmuustekijöitä. Merkittävä osuus PeeÄssän liikevaihdosta koostuu päivittäisestä kuluttamisesta, johon esim. suhdannevaihtelu vaikuttaa varsin maltillisesti. Majoitus- ja ravitsemiskaupan, sekä osin käyttötavarakaupan kulutukseen suhdannevaihtelun vaikutus on voimakkaampaa erityisesti suhdanteen heiketessä.

12. VASTUULLISUUS

S-ryhmässä vastuullisuusohjelma koostui vuonna 2017 seuraavista asioista: 1) yhteiskunnan hyväksi, 2) ilmastonmuutos ja kiertotalous, 3) eettinen toimintakulttuuri ja ihmisoikeudet sekä 4) hyvinvointi ja terveys. Paras paikka elää -vastuullisuusohjelma jatkuu vuodelle 2018. S-ryhmän yhteiset vastuullisuusasiat raportoidaan vuosittain SOK:n vuosikatsauksessa.

Yhteiskunnan hyväksi

PeeÄssä tuottaa alueellista hyvinvointia mm. edullisen ostoskorin, työpaikkojen, investointien ja verojen maksun kautta.

Kuluttajaosuuskunta tehtävämme on tarjota edullisia kotimaisia elintarvikkeita asiakkaillemme. Ruokakaupoissamme myytävistä tuotteista 80 % on valmistettu Suomessa. PeeÄssä varmistaa paikallisesti mm. mahdollisimman kattavan lähiruuan tarjonnan.

Alueelliset tavarahankinnat olivat vuonna 2017 43,5m€. Palveluostoja mm. investointeihin ja kiinteistöhoitoon tehtiin yhteensä 28,7 m€. Hankinnat omalta toiminta-alueelta olivat yhteensä yli 70 m€.

PeeÄssä tarjosi kesällä 2017 kesätöitä noin 900 nuorelle.

Yhteisöverot tuloksesta olivat 4,9 m€ ja kiinteistöverot 1,0 m€. Palkoista maksettiin pakollisia henkilösivulukuja 9,2 m€ ja ennakonpidätystä verottajalle välitettiin 7,5 m€.

Ilmastonmuutos ja kiertotalous

PeeÄssä ympäristön hyväksi tehtävä toiminta on jatkuvaa hävikin ja jätteiden määrän hallintaa sekä energian käytön tehostamista. Energiatieteiden panostaminen jatkui vahvasti vuoden 2017 aikana.

Sähkön kulutusta saatiin laskettua yli 300 000 eurolla uusien energiatahtokkaiden ratkaisujen ansiosta. Näitä olivat mm. ledivalaisinmuutokset sekä kiinteistö- ja kylmälaitteiden uusimiset. Perinteiset kylmälaitteissa käytetyt kylmäaineet ovat voimakkaita kasvihuonekaasuja, jotka ilmakehässä kiihdyttävät ilmastonmuutosta. Hiilidioksidi on ilmaston kannalta paras kylmäaine. Tämän vuoksi korvaamme perinteiset kylmäaineet hiilidioksidilla ja yli 50 % myymälöistämme on tämän järjestelmän piirissä.

Kaatopaikalle ohjautui enää noin kolme prosenttia kokonaisjätteestä. Kaatopaikalle menevän jätteen määrää saatiin tehokkaasti vähennettyä -60% käyttöönoton ansiosta. Lähes kaikki hävikkiin jäävä ruoka lahjoitetaan yhteistyökumppaneille jaettavaksi hyvän tekeväisyyteen.

Kaikki PeeÄssän hotellit ovat nyt ympäristö-sertifikoituja, kun Original Sokos Hotel Koljonvirta sai vuonna 2017 Green Key- sertifikaatin sitoutumisestaan muun muassa henkilöstön ja asiakkaiden ympäristötietoisuuden kasvattamiseen, energian- ja vedenkäytön tehostamiseen ja majoitustoiminnan ympäristörasituksen pienentämiseen.

Eettinen toimintakulttuuri

Avoimuus, läpinäkyvyys ja vastuullisuus ovat osa toimintakulttuuriamme. Tämän vuoksi PeeÄssä on käytössä eettiset periaatteet, jotka on tiedotettu henkilökunnallemme ja nähtävissä nettisivuillamme.

Mm. S-ryhmän omien merkkien elintarvikkeissa on kerrottu pääraaka-aineen valmistusmaa. Myös tekstiilien valmistuksen tehdastiedot julkaistaan vuosittain.

Haluamme varmistaa kaikkien yhdenvertaiset mahdollisuudet asioida ja työskennellä S-ryhmässä. Tämän vuoksi pyrimme huomioimaan esteettömyyden toimipaikoissamme.

Haluamme edesauttaa ammattiin valmistuneiden nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistymistä tarjoamalla mm. työkokeiluja. Nuorten työttömien työllistämiskampanjan kautta työllistimme Kuopiossa loppuvuodesta 8 henkilöä. Teemme aktiivista yhteistyötä oppilaitosten kanssa esimerkiksi kouluttamalla työpaikkaohjaajia ja tarjoamalla jatkuvasti opiskelijoille harjoittelujaksoja.

Hyvinvointi ja terveys

Liikunta on tärkeä osa lasten ja nuorten arkea ja hyvinvointia. Tarjoamalla maksuttomia liikuntapaikkoja edistämme lasten ja nuorten liikkumista. Tämän vuoksi olemme mukana rakentamassa Ässäkenttiä toimialueel-

lemme. Syksyllä 2017 avattiin PeeÄssän alueen viides Ässäkenttä Pielaveden Rannankylän koululle.

Kannustajat-ohjelma mahdollistaa nuorten ja lasten harrastustoiminnan tukemisen läpinäkyvästi. Asiakasomistajat voivat liittyä Kannustajiksi ja vaikuttaa siihen, kenelle ja kuinka paljon osuuskauppa maksaa tukea. Vuoden 2017 aikana otettiin käyttöön Kannustajat -tukimalli, jonka kautta tuetaan lasten ja nuorten liikunta- ja harrastustoimintaa yhteensä 30 000 eurolla vuodessa. Yhteensä sponsorointiin käytettiin vuoden aikana yhteensä 0,15 m€.

Tarjoamme uusia ja terveellisiä vaihtoehtoja Satokausivinkkien muodossa. Näin haastamme suomalaiset lisäämään kasvien käyttöä.

Henkilöstön työtyytyväisyys parani henkilöstötutkimuksen mukaan edellisestä vuodesta ja on erinomaisella tasolla 75,3 (edv 74,2).

Työhyvinvointia tuetaan kiinnittämällä erityistä huomiota työergonomiaan ja työvuorojen suunnitteluun. PeeÄssä tukee henkilöstön omaehtoista liikuntaa ja tarjoaa työntekijöilleen mahdollisuuksia osallistua myös työkykyä tukeviin valmennuksiin sekä Kelan järjestämiin kuntoutuksiin. Mikäli työkyky on alentunut, työtehtäviä ja työaika mukautetaan työntekijän työkykyä vastaavaksi. Sairauspoissaolopäivien määrä väheni lähes 2 900 päivällä edelliseen vuoteen nähden. Sairausajan palkat lasivat edelleen ollen 2 % (edv 2,07) maksetuista palkoista.

Työturvallisuuteen panostettiin edellisvuosien tapaan mm. hankkimalla myymälä- ja ravintolatyöntekijöille turvajalkineet työtapaturmien ehkäisemiseksi.

13. HALLITUKSEN ESITYS OSUUSKUNNAN YLIJÄÄMÄÄ KOSKEVIKSI TOIMENPITEIKSI

Hallitus ehdottaa, että tilikauden 2017 ylijäämä 20.191.793,24 euroa käytetään seuraavasti:

- siirretään sääntöjen 25 § mukaisesti vararahastoon 2.020.000,00 €,
- maksetaan ylijäämänpalautuksena arviolta 9.600.000 €, mikä on 2,0 % PeeÄssästä tehtyjen PeeÄssän S-Etukortilla rekisteröityjen bonusostojen määrästä ja
- loppuosa 8.571.793,24 € jätetään edellisten tilikausien ylijäämätilille.

Osuuskunnan taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Osuuskunnan maksuvalmius on hyvä, eikä yllä ehdotettu tilikauden ylijäämän jako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan osuuskunnan maksukykyä.

Osuuskaupan jakokelpoinen ylijäämä on 206.006.679,73 €.

14. OLENNAISET TAPAHTUMAT TILIKAUDEN JÄLKEEN

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ole ollut olennaisia tapahtumia liikevaihdon tai tuloksen kannalta merkittävässä toiminnoissa.

15. VUODEN 2018 NÄKYMÄT

Taloudellisen tilanteen kehitys kotimaassa ja lähialueilla on merkittävä tekijä SOK-yhtymän ja S-ryhmän toimintojen menestymiselle. S-Pankki ennustaa Suomen talouden kasvun jatkuvan ollen 2,8 prosenttia vuonna 2018 ja 2,4 prosenttia vuonna 2019. Teollisuuden investointien ja viennin ennustetaan edelleen jatkavan kasvun vetureina, joskin niiden kasvu hidastuu hieman vuodesta 2017. Sen sijaan yksityisen kulutuksen kasvussa ei näy heikkenemisen merkkejä. Työllisyyden kasvu ja palkankorotukset tukevat kotitalouksien ostovoimaa ja kulutusta inflaation pysyessä edelleen verraten maltillisena. Myös matalana pysyvä korkotaso tukee kotitalouksien hankintoja.

Pohjois-Savossa vähittäiskaupan toimintaedellytyksissä ei odoteta tapahtuvan suuria muutoksia lähivuosina. Vuodenvaihteessa tapahtunut alkoholilain muuttuminen on tuonut uusia tuotteita vähittäiskauppaan ja ns. sekoitejuomat ovat myyneet odotetun hyvin. Silti alkuvuoden kulutustilastot näyttävät alkoholin kokonaiskulutuksen mieluummin laskeneen kuin nousseen.

Talouden piristymisen ja kuluttajien luottamuksen omaan talouteen uskotaan näkyvän jatkossa myös käytötavarakupan osalta. PeeÄssä uskotaan myynnin kasvuun kaikilla sektoreilla alkaneena vuonna.

Investoinnit ja tuloskehitys

Vuoden 2018 investointeihin on varattu n. 25 m€, johon sisältyy mm. Original Sokos Hotel Puijonsarven peruskorjauksen jatkuminen, Sokoksen konseptipäivitys, Varkauden ABC-liikennemyymälän konseptipäivitys, S-market Lapinlahden ja Leppävirran remontoinnit sekä energiatehokkuutta parantavia investointeja. PeeÄssä on omalta osaltaan valmis myös Varkauden Prisman uudisrakennuksen aloittamiseen, mikäli lupaprosessi sen mahdollistaa tänä vuonna.

Tulostason arvioidaan säilyvän hyvällä tasolla, joskin hieman alentuvan pt-kaupan osalta myyntikatteen alentumisen eli halpuuttamisen kautta. Oman toiminnan tehostamista jatketaan niin PeeÄssä kuin koko S-ryhmätasolla, joskin ryhmän isot satsauksen tietotekniikkaan ja monikanavaiseen asiakaspalveluun (digitalisointiin) nostavat kustannuksia muutaman vuoden ajan. Vahva taloudellinen asema sekä hyvällä tasolla oleva tuloksetekokyky mahdollistavat toimipaikkaverkoston kehittämisen tulorahoituksella myös lähivuosina.

KONSERNIN TULOSLASKELMA

1.1.2017 - 31.12.2017

1.1.2016 - 31.12.2016

Liikevaihto		559 247 083,32		547 121 343,08
Liiketoiminnan muut tuotot		73 191,05		116 678,56
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet	427 749 178,10		413 845 105,45	
Ulkopuoliset palvelut	1 067 503,31	428 816 681,41	1 004 152,94	414 849 258,39
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	40 750 463,95		42 536 895,30	
Henkilösivukulut	9 202 741,32	49 953 205,27	9 989 590,98	52 526 486,28
Poistot ja arvonalentumiset		14 729 083,16		15 772 624,60
Liiketoiminnan muut kulut				
Vuokrat	2 067 037,55		2 257 009,52	
Muut kulut	40 015 385,67	42 082 423,22	39 939 396,45	42 196 405,97
Liikelylijäämä		23 738 881,31		21 893 246,40
Osuus osakkuusyritysten tuloksista		9 800,68		-9 062,69
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)		89 577,19		365 276,11
Ylijäämä ennen veroja		23 838 259,18		22 249 459,82
Tuloverot (+/-)		-4 914 690,35		-4 483 053,32
Vähemmistöosuudet		37 300,72		40 355,12
Tilikauden ylijäämä		<u>18 960 869,55</u>		<u>17 806 761,62</u>

KONSERNITASE

VASTAAVAA	31.12.2017		31.12.2016	
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet	7 385 027,34		8 210 999,49	
Aineelliset hyödykkeet	159 002 726,60		165 432 780,56	
Osakkuusyritysosakkeet	1 667 628,40		1 657 827,72	
Muut sijoitukset	54 183 145,94	222 238 528,28	42 070 147,41	217 371 755,18
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus	25 163 922,45		26 985 003,96	
Laskennalliset verosaamiset	68 011,33		47 578,99	
Lyhytaikaiset saamiset	13 200 775,15		10 878 743,06	
Rahoitusarvopaperit	19 989 894,00		613 374,79	
Rahat ja pankkisaamiset	38 579 395,98	97 001 998,91	41 079 947,31	79 604 648,11
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>319 240 527,19</u>		<u>296 976 403,29</u>
VASTATTAVAA		31.12.2017		31.12.2016
OMA PÄÄOMA				
Osuuspääoma	10 772 686,82		10 772 686,82	
Vararahasto	23 853 167,87		21 991 167,87	
Muut rahastot	545 757,50		346 117,22	
Edellisten tilikausien ylijäämä	202 814 079,02		195 127 504,80	
Tilikauden ylijäämä	18 960 869,55	256 946 560,76	17 806 761,62	246 044 238,33
VÄHEMMISTÖN OSUUS		2 181 959,94		1 986 017,32
VIERAS PÄÄOMA				
Pitkäaikainen vieras pääoma				
Laskennalliset verovelat	2 571 643,70		2 774 889,03	
Lyhytaikainen vieras pääoma	57 540 362,79	60 112 006,49	46 171 258,61	48 946 147,64
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>319 240 527,19</u>		<u>296 976 403,29</u>

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä	23 738 881,31	21 893 246,40
Oikaisut liikelylijäämään (1)	14 702 905,28	15 748 899,49
Käyttöpääoman muutos (2)	9 919 923,03	3 682 012,01
Liiketoiminnan rahavirta ennen rah.eriä ja veroja	48 361 709,62	41 324 157,90
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-36 077,36	-6 597,75
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	549 836,06	342 318,57
Maksetut välittömät verot	-4 927 979,63	-4 293 516,73
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	43 947 488,69	37 366 361,99
Liiketoiminnan rahavirta	43 947 488,69	37 366 361,99
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-6 694 925,69	-7 647 959,65
Investoinnit muihin sijoituksiin	-32 723 106,44	-484 669,42
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	361 279,14	93 795,02
Luovutustuotot muista sijoituksista	21 951,35	857 853,88
Saadut osingot investoinneista	613 180,14	360 788,80
Investointien rahavirta	-38 421 621,50	-6 820 191,37
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Vähemmistöjen sijoitus konserniyhtiöihin	23 030,00	11 515,00
Osuusmaksujen lisäys	201 664,68	317 405,57
Maksettu ylijäämän palautus	-8 252 471,13	-4 082 763,94
Rahoituksen rahavirta	-8 027 776,45	-3 753 843,37
Rahavarojen muutos, lisäys(+)/vähennys(-)	-2 501 909,26	26 792 327,25
Rahavarat tilikauden alussa	41 079 947,31	14 287 620,06
Tytäryhtiön osto	1 357,94	
Rahavarat tilikauden lopussa	38 579 395,98	41 079 947,31
Oikaisut liikelylijäämään (1)		
Pysyvien vastaavien myyntivoitot(-) ja tappiot(+)	-26 177,88	-22 095,98
Poistot ja arvonalentumiset	14 729 083,16	15 772 624,60
Muut oikaisut		-1 629,13
	14 702 905,28	15 748 899,49
Käyttöpääoman muutos (2)		
Saamisten muutos	-2 449 741,36	-224 820,73
Vaihto-omaisuuden muutos	1 821 081,51	790 886,12
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos	10 548 582,88	3 115 946,62
	9 919 923,03	3 682 012,01
Rahat ja pankkisaamiset	38 579 395,98	41 079 947,31
Rahavarat yhteensä	38 579 395,98	41 079 947,31

TULOSLASKELMA (EMOYHTIÖ)

1.1.2017 - 31.12.2017

1.1.2016 - 31.12.2016

Liikevaihto		559 028 572,44		546 883 131,90
Liiketoiminnan muut tuotot		73 191,05		116 678,56
Materiaalit ja palvelut				
Aineet ja tarvikkeet	427 749 178,10		413 845 105,45	
Ulkopuoliset palvelut	1 067 503,31	428 816 681,41	1 004 152,94	414 849 258,39
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	40 750 463,95		42 536 895,30	
Henkilösivukulut	9 202 741,32	49 953 205,27	9 989 590,98	52 526 486,28
Poistot ja arvonalentumiset		14 282 564,86		15 092 054,50
Liiketoiminnan muut kulut				
Vuokrat	2 414 589,72		2 749 532,39	
Muut kulut	39 606 925,92	42 021 515,64	39 512 933,46	42 262 465,85
Liikelylijäämä		24 027 796,31		22 269 545,44
Rahoitustuotot ja -kulut (+/-)		224 198,26		463 608,66
Ylijäämä ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja		24 251 994,57		22 733 154,10
Tilinpäätössiirrot (+/-)		1 078 166,69		453 341,47
Tuloverot (+/-)		-5 138 368,02		-4 566 609,82
Tilikauden ylijäämä		<u>20 191 793,24</u>		<u>18 619 885,75</u>

TASE (EMOYHTIÖ)

VASTAAVAA	31.12.2017		31.12.2016	
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet	8 834 179,04		9 838 244,87	
Aineelliset hyödykkeet	144 785 188,12		151 103 284,47	
Sijoitukset				
Osuudet saman konsernin yrityksissä	4 951 066,80		4 648 126,80	
Muut sijoitukset	59 843 064,46	218 413 498,42	47 892 021,65	213 481 677,79
<hr/>				
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus	25 163 922,45		26 985 003,96	
Lyhytaikaiset saamiset	13 166 107,47		10 880 950,10	
Rahoitusarvopaperit	19 989 894,00		613 374,79	
Rahat ja pankkisaamiset	38 294 291,47	96 614 215,39	40 660 084,96	79 139 413,81
<hr/>				
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>315 027 713,81</u>		<u>292 621 091,60</u>
VASTATTAVAA	31.12.2017		31.12.2016	
OMA PÄÄOMA				
Osuuspääoma	10 772 686,82		10 772 686,82	
Vararahasto	23 853 167,87		21 991 167,87	
Muut rahastot	545 757,50		346 117,22	
Edellisten tilikausien ylijäämä	187 288 308,31		178 788 609,94	
Tilikauden ylijäämä	20 191 793,24	242 651 713,74	18 619 885,75	230 518 467,60
<hr/>				
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ		14 902 202,49		15 980 369,18
VIERAS PÄÄOMA				
Lyhytaikainen vieras pääoma	57 473 797,58	57 473 797,58	46 122 254,82	46 122 254,82
<hr/>				
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>315 027 713,81</u>		<u>292 621 091,60</u>

RAHOITUSLASKELMA (EMOYHTIÖ)

	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
LIIKETOIMINNAN RAHAVIRTA		
Liikelylijäämä	24 027 796,31	22 269 545,44
Oikaisut liikelylijäämään (1)	14 256 386,98	15 068 329,39
Käyttöpääoman muutos (2)	9 940 088,93	3 739 098,27
Liiketoiminnan rahavirta ennen rah.eriä ja veroja	48 224 272,22	41 076 973,10
Maksetut korot ja muut rahoituskulut	-36 054,98	-50 936,78
Saadut korot ja muut rahoitustuotot	684 434,75	531 931,00
Maksetut välittömät verot	-4 927 973,25	-4 292 578,13
Rahavirta ennen satunnaisia eriä	43 944 678,74	37 265 389,19
Liiketoiminnan rahavirta	43 944 678,74	37 265 389,19
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-6 694 925,69	-7 647 959,65
Investoinnit muihin sijoituksiin	-32 723 106,44	-484 669,42
Myönnetyt lainat		
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	361 279,14	93 795,02
Luovutustuotot muista sijoituksista	21 951,35	857 853,88
Lainasaamisten takaisinmaksut	161 955,72	168 793,01
Saadut osingot investoinneista	613 180,14	360 788,80
Investointien rahavirta	-38 259 665,78	-6 651 398,36
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		
Pitkäaikaisten lainojen vähennys		
Osuusmaksujen lisäys	201 664,68	317 405,57
Maksettu ylijäämän palautus	-8 252 471,13	-4 082 763,94
Saadut/annetut konserniavustukset		
Rahoituksen rahavirta	-8 050 806,45	-3 765 358,37
Rahavarojen muutos, lisäys(+)/vähennys(-)	-2 365 793,49	26 848 632,46
Rahavarat tilikauden alussa	40 660 084,96	13 779 612,20
Siirtynyt fuusiossa		31 840,30
Rahavarat tilikauden lopussa	38 294 291,47	40 660 084,96
Oikaisut liikelylijäämään (1)		
Pysyvien vastaavien myyntivoitot(-) ja tappiot(+)	-26 177,88	-22 095,98
Poistot ja arvonalentumiset	14 282 564,86	15 092 054,50
Muut oikaisut		-1 629,13
	14 256 386,98	15 068 329,39
Käyttöpääoman muutos (2)		
Saamisten muutos	-2 412 873,02	-120 404,40
Vaihto-omaisuuden muutos	1 821 081,51	790 886,12
Lyhytaikaisten korottomien velkojen muutos	10 531 880,44	3 068 616,55
	9 940 088,93	3 739 098,27
Rahat ja pankkisaamiset	38 294 291,47	40 660 084,96
Rahavarat yhteensä	38 294 291,47	40 660 084,96

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISTA KOSKEVAT LIITETIEDOT

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on taseessa arvostettu välittömien menojen mukaiseen hankintamenuon vähennettynä vuosittain kirjanpidossa tehdyillä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaisten poistojen ja kirjattujen poistojen erotus esitetään konserniyritysten tuloslaskelmissa tilinpäätössiirtona. Taseessa mainittujen poistojen kertynyt erotus esitetään konsernin yritysten taseissa yhtenä eränä tilinpäätössiirtojen kertymässä. Pysyvien vastaavien poistamattoman hankintamenuon pysyvät arvonalentumiset kirjataan kuluksi arvonalentumisina

Suunnitelman mukaiset poistot perustuvat käyttöomaisuuden alkuperäiseen hankintamenuon ja arvioituun taloudelliseen pitoaikaan.

Rakennukset	20/25 v
Koneet ja kalusto	6 v
Hotellikalusto	10 v
Liikearvo	5 v
Muut aineelliset hyödykkeet ja aineettomat oikeudet sekä muut aineettomat hyödykkeet	Verolakien sallimissa puitteissa

KALUSTON LEASING

Konserniyritysten leasing-maksut käsitellään liiketoiminnan muihin kuluihin sisältyvinä kaluste- ja tarvikkekuluina.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus on fifo-periaatteen mukaisesti merkitty taseeseen hankinnasta aiheutuneiden välittömiin menojen tai jälleenhankintamenuon tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä alinta arvoa käyttäen.

SAAMISET, RAHOITUSVARAT JA VELAT

Saamiset on taseessa arvostettu nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon, velat nimellisarvoon ja rahoitusomaisuuteen kuuluvat arvopaperit ja muut sellaiset rahoitusvarat hankintamenuon suuruusina tai, jos niiden todennäköinen luovutushinta tilinpäätöspäivänä on sitä alempi, tämän määräisinä. Rahoitusarvopaperit on siirretty vaihtuvista vastaavista pitkäaikaisiin sijoituksiin. Vuoden 2018 aikana erääntyvät rahoitusarvopaperit ovat vaihtuvissa vastaavissa.

Tilikauden aikana konsernissa ei ollut valuuttamääräisiä velkoja tai saamisia.

ELÄKEJÄRJESTELYT

Konsernin henkilökunnan sekä lakisääteinen eläketurva että tätä täydentävä johtoryhmän jäsenille otettu maksuperusteinen kollektiivinen vapaaehtoinen lisäeläketurva on hoidettu ulkopuolisissa eläkevakuutusyhtiöissä. Eläkemenot kirjataan kuluksi kertymisvuonna.

RAHOITUSLASKELMAT

Rahoituslaskelmat on laadittu Kirjanpitolautakunnan yleisohjeen 30.1.2007 mukaista epäsuoraa rahoituslaskelma- muotoa soveltaen.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät Osuuskauppa PeeÄssän lisäksi kaikki ne yhtiöt, joissa Osuuskauppa PeeÄssällä on välittömästi tai välillisesti enemmän kuin puolet osakkeiden tuottamista äänistä tai joissa sillä muutoin on määräysvalta.

Tiedot konserniin yhdistellyistä tytäryhtiöistä on esitetty taseen liitetiedoissa. Tilikauden aikana on ostettu 70,2 % Kiinteistö Oy Riistaveden Liikekeskuksen osakkeista. Konserniin yhdistellyistä tytäryhtiöistä Kiinteistö Oy Mansikissa, Kiinteistö Oy Särkiniemen Säästökulmassa, Kiinteistö Oy Kuopion Pyöröntorissa, Kiinteistö Oy Iisalmen Savonkatu 20:ssä ja Kiinteistö Oy Riistaveden Liikekeskuksessa on vähemmistöosuuksia.

Osakkuusyhtiöistä vain Asunto Oy Warkauden Wihtori ja Kiinteistö Oy Warkauden Talo on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen. Muiden osakkuusyhtiöiden yhdistelemättä jättämisellä ei ole merkitystä oikeiden ja riittävien tietojen saannin kannalta Osuuskauppa PeeÄssä-konsernin tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

KESKINÄINEN OSAKKEENOMISTUS

Konsernin sisäinen osakeomistus on tilinpäätöksessä eliminoitu hankinta-menomenetelmän mukaan, jolloin tytäryhtiöosakkeiden hankintamenuon on eliminoitu tytäryhtiöiden hankintahetken omia pääomia vastaan. Eliminoinnissa syntyneet erot, jotka ovat johtuneet kiinteistöjen käypien arvojen ja kirjanpitoarvojen eroista, on jaettu ao. käyttöomaisuuserille eli tontteihin 2,3 M€ ja rakennuksiin 8,5 M€. Nämä konsernitaseen aktiivoille kohdistetut eliminointierot poistetaan ko. tase-erän suunnitelman mukaisten poistojen tahdissa. Rakennuksiin kohdistettujen poistamattomien hankintamenuon jäljellä olevat määrät 31.12.2017 ovat yhteensä 3,1 M€. Muita tytäryhtiöistä johtuvia poistamattomia konserniaktiivoja tai tulouttamatta olevia konsernipas-siivoja konsernissa ei ole.

SISÄISET LIKETAPAHTUMAT JA KATTEET

Konsernitilinpäätöstä laadittaessa on eliminoitu konsernin sisäinen liikevaihto, sisäiset tuotot ja kulut sekä keskinäiset saamiset ja velat. Eliminointavia sisäisiä katteita konsernissa ei ole.

VÄHEMMISTÖOSUUDEN EROTTAMINEN

Vähemmistöosuus Kiinteistö Oy Mansikin, Kiinteistö Oy Särkiniemen Säästökulman, Kiinteistö Oy Kuopion Pyörötorin, Kiinteistö Oy Iisalmen Savonkatu 20:n ja Kiinteistö Oy Riistaveden Liikekeskuksen omista pääomista ja tuloksista on erotettu ja esitetty erikseen tilinpäätöksessä.

LASKENNALLISET VEROT

Peeässä-konserniin liittyvät laskennalliset verot on kirjattu alla kerrottujen periaatteiden ja kirjanpitolautakunnan yleisohjeen 12.9.2006 mukaisesti.

Osuuskauppa PeeÄssän ja sen tytäryhtiöiden tuloslaskelmissa ja taseissa ei esitetä laskennallista verovelkaa tai -saamista, vaan olennaiset laskennalliset verovelat tai -saamiset on esitetty ao. yhtiön liitetiedoissa verojen erittelyn yhteydessä.

Varovaisuuden periaatteen mukaisesti konsernitaseeseen sisältyy laskennallinen verovelka kokonaisuudessaan ja laskennallinen verosaaminen arvioidun todennäköisen saamisen suuruisuena. Laskennallinen verovelka ja -saaminen on laskettu käyttäen vahvistettua 20 prosentin verokantaa.

Yhdistelytoimenpiteistä aiheutuva laskennallinen verovelka ja -saaminen sisällytetään konsernitaseen laskennalliseen verovelkaan ja -saamiseen sekä niiden muutos konsernituloslaskelman laskennallisen verovelan ja -saamisen muutokseen. Yhdistelytoimenpiteistä aiheutuvia laskennallisia veroja konsernissa ei ole.

Erillistilinpäätöksissä esitetyt tilinpäätössiirtojen kertymät on konsernitaseessa jaettu laskennalliseksi verovelaksi ja omaksi pääomaksi ja niiden muutos on esitetty konsernituloslaskelmassa. Verotettavaan tuloon palautettavat poistot (hyllypoistot) on otettu em. laskennallista verovelkaa laskettaessa huomioon vähentävänä tekijänä.

Pakollisista varauksista ja vahvistetuista tappioista johtuva laskennallinen verosaaminen on esitetty konsernitaseessa ja sen muutos konsernituloslaskelmassa.

Kohdistetuista konserniaktiivoista ei ole kirjattu laskennallista verovelkaa, koska syntyneet konserniaktiivat ovat kokonaisuudessaan kohdistettu liiketoiminnan kannalta keskeisiin rakennuksiin ja maa-alueisiin, joita ei ole tarkoitus luovuttaa konsernin ulkopuolelle. Vastaavalla periaatteella kohdistetuista konsernipassiivoista ei ole kirjattu laskennallista verosaamista.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. Liikevaihto tavara-aloittain

Päivittäis- ja käyttötavara-kauppa	411 306 419,69	409 274 310,85	411 306 419,69	409 274 310,85
Poltonestekauppa	98 162 493,89	88 720 159,84	98 162 493,89	88 720 159,84
Hotelli- ja ravintolatoiminta	44 882 203,69	44 519 539,68	44 882 203,69	44 519 539,68
Muu palvelutoiminta	4 895 966,05	4 607 332,71	4 677 455,17	4 369 121,53
Yhteensä	559 247 083,32	547 121 343,08	559 028 572,44	546 883 131,90

2. Liiketoiminnan muut tuotot

Käyttöomaisuuden myyntivoitot	26 177,88	24 290,48	26 177,88	24 290,48
Vuokratuotot	37 586,85	59 477,17	37 586,85	59 477,17
Vahingonkorvaukset	7 240,18	3 593,09	7 240,18	3 593,09
Muut	2 186,14	29 317,82	2 186,14	29 317,82
Yhteensä	73 191,05	116 678,56	73 191,05	116 678,56

3. Aineet, tarvikkeet ja tavarat

Ostot tilikauden aikana	425 928 096,59	413 054 219,33	425 928 096,59	413 054 219,33
Varastojen muutos (+/-)	1 821 081,51	790 886,12	1 821 081,51	790 886,12
Yhteensä	427 749 178,10	413 845 105,45	427 749 178,10	413 845 105,45

4. Henkilöstökulut

Palkat ja palkkiot	40 750 463,95	42 536 895,30	40 750 463,95	42 536 895,30
Eläkekulut	7 343 059,72	7 382 269,08	7 343 059,72	7 382 269,08
Muut henkilösivukulut	1 859 681,60	2 607 321,90	1 859 681,60	2 607 321,90
Yhteensä	49 953 205,27	52 526 486,28	49 953 205,27	52 526 486,28

Henkilöstöä ja toimielinten jäseniä koskevat liitetiedot on esitetty jäljempänä kohdassa 22.

5. Poistot ja arvonalentumiset

Suunnitelman mukaiset poistot	14 729 083,16	15 772 624,60	14 282 564,86	15 092 054,50
Yhteensä	14 729 083,16	15 772 624,60	14 282 564,86	15 092 054,50

Poistojen ja poistoeron muutosten tase-eräkohtainen erittely sisältyy taseen liitetietojen pysyvien vastaavien ja tilinpäätössiirojen kertymän erittelykohtiin.

6. Liiketoiminnan muut kulut

Käyttöomaisuuden myyntitappiot		2 194,50		2 194,50
Vapaaehtoiset henkilösivukulut	1 643 445,39	1 739 551,70	1 643 445,39	1 739 551,70
Kiinteistökulut	15 434 424,10	15 249 677,85	15 030 623,75	14 828 706,69
Kalusto- ja tarvikkekulut	6 800 185,45	6 800 476,69	6 800 558,69	6 796 970,20
Markkinointikulut	7 858 765,25	8 087 224,40	7 858 392,01	8 087 224,40
Muut toimintakulut	8 278 565,48	8 060 270,93	8 273 906,08	8 058 285,97
Yhteensä	40 015 385,67	39 939 396,07	39 606 925,92	39 512 933,46

Vuokratkulut on esitetty omana eränään tuloslaskelmassa.

7. Tilintarkastajan palkkiot

Tilintarkastuspalkkiot	28 284,09	29 152,34	25 806,45	26 023,94
Tilintarkastajan palkkiot yhteensä	28 284,09	29 152,34	25 806,45	26 023,94

	KONSERNI 2017	KONSERNI 2016	OK 2017	OK 2016
--	------------------	------------------	------------	------------

8. Rahoitustuotot ja kulut

Osuuspääoman korot ja

osinkotuotot pysyvien vastaavien sijoituksista

Osuuspääoman korot omistusyhteisyrityksiltä	596 281,04	344 429,90	596 281,04	344 429,90
Osinkotuotot muilta	16 899,10	16 358,90	16 899,10	16 358,90
Osuuspääoman korot ja osinkotuotot pysyvien vastaavien sijoituksista yhteensä	613 180,14	360 788,80	613 180,14	360 788,80

Korkotuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista

Samana konsernin yrityksiltä			134 620,96	142 683,98
Yhteensä	0,00	0,00	134 620,96	142 683,98

Muut korko- ja rahoitustuotot

Muilta	422 120,41	235 312,19	422 098,14	235 299,79
Yhteensä	422 120,41	235 312,19	422 098,14	235 299,79

Korko- ja muut rahoitustuotot yht.

	422 120,41	235 312,19	556 719,10	377 983,77
--	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Arvon alentumiset ja myyntitappiot pysyvien vastaavien sijoituksista

	909 646,00	184 442,76	909 646,00	184 442,76
--	------------	------------	------------	------------

Arvon alentumiset vaihtuvien vastaavien rahoitusarvopapereista

		39 784,27		39 784,27
--	--	-----------	--	-----------

Arvon alentumiset yhteensä	909 646,00	224 227,03	909 646,00	224 227,03
-----------------------------------	-------------------	-------------------	-------------------	-------------------

Korko- ja muut rahoituskulut

Samana konsernin yrityksille				44 353,34
Muille	36 077,36	6 597,75	36 054,98	6 583,44
Korko- ja muut rahoituskulut yht.	36 077,36	6 597,75	36 054,98	50 936,78

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä

	89 577,19	365 276,21	224 198,26	463 608,76
--	------------------	-------------------	-------------------	-------------------

9. Tilinpäätössiirrot

Poistoeron lisäys (-)/vähennys (+)			1 078 166,69	453 341,47
Yhteensä			1 078 166,69	453 341,47

10. Tuloverot

Tuloverot tilikaudelta (+/-)	5 092 928,40	4 565 858,25	5 092 928,40	4 565 858,25
Tuloverot edelliseltä tilikaudelta (+/-)	45 439,62	751,57	45 439,62	751,57
Lasken. verovelan ja -saamisten muutos	-223 677,67	-83 556,50		
Yhteensä	4 914 690,35	4 483 053,32	5 138 368,02	4 566 609,82

Laskennallinen verovelka	2 571 643,70	2 774 889,03		
--------------------------	--------------	--------------	--	--

	KONSERNI 2017	KONSERNI 2016	OK 2017	OK 2016
--	------------------	------------------	------------	------------

TASEEN VASTAAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

11. Aineettomat ja aineelliset
hyödykkeet

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomat oikeudet

Hankintameno 1.1.	173 769,50	166 716,66	173 769,50	166 716,66
Lisäykset	10 376,00	7 052,84	10 376,00	7 052,84
Vähennykset	-165 111,82		-165 111,82	
Hankintameno 31.12.	19 033,68	173 769,50	19 033,68	173 769,50
Kertyneet poistot 01.01.	166 719,20	165 139,30	166 719,20	165 139,30
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-165 111,82		-165 111,82	
Tilikauden poisto	2 769,14	1 579,90	2 769,14	1 579,90
Kertyneet poistot 31.12.	4 376,52	166 719,20	4 376,52	166 719,20
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 657,16	7 050,30	14 657,16	7 050,30
Liikearvo				
Hankintameno 1.1.	4 137 703,11	4 137 703,11	5 912 879,89	4 137 703,11
Lisäykset				1 775 176,78
Vähennykset	-4 137 703,11		-4 137 703,11	
Hankintameno 31.12.	0,00	4 137 703,11	1 775 176,78	5 912 879,89
Kertyneet poistot 01.01.	4 137 703,11	4 069 703,11	4 285 634,51	4 069 703,11
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-4 137 703,11		-4 137 703,11	
Tilikauden poisto		68 000,00	177 517,68	215 931,40
Kertyneet poistot 31.12.	0,00	4 137 703,11	325 449,08	4 285 634,51
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	0,00	1 449 727,70	1 627 245,38
Muut aineettomat hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	15 892 577,56	15 800 919,49	15 892 577,56	13 096 757,87
Fuusiassa siirtyneet				2 704 161,62
Lisäykset	402 169,57	936 375,32	401 593,57	936 375,32
Vähennykset	-2 825 903,62	-850 186,95	-2 825 903,62	-850 186,95
Siirrot erien välillä	129 911,98	5 469,70	129 911,98	5 469,70
Hankintameno 31.12.	13 598 755,49	15 892 577,56	13 598 179,49	15 892 577,56
Kertyneet poistot 01.01.	7 785 268,68	7 015 588,53	7 785 268,68	6 246 942,83
Fuusiassa siirtyneet				815 562,42
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	-2 822 103,62	-850 186,95	-2 822 103,62	-850 186,95
Tilikauden poisto	1 265 220,25	1 619 867,10	1 265 220,25	1 572 950,38
Kertyneet poistot 31.12.	6 228 385,31	7 785 268,68	6 228 385,31	7 785 268,68
Kirjanpitoarvo 31.12.	7 370 370,18	8 107 308,88	7 369 794,18	8 107 308,88
Aineettomien hyödykkeiden ennakkomaksut				
Hankintameno 1.1.	96 640,31		96 640,31	
Lisäykset		96 640,31		96 640,31
Vähennykset	-2 856,00		-2 856,00	
Siirrot erien välillä	-93 784,31		-93 784,31	
Kirjanpitoarvo 31.12.	0,00	96 640,31	0,00	96 640,31
Aineettomat hyödykkeet yhteensä	7 385 027,34	8 210 999,49	8 834 179,04	9 838 244,87

	KONSERNI 2017	KONSERNI 2016	OK 2017	OK 2016
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet				
Omistuskilteistöt				
Hankintameno 1.1.	18 086 274,16	18 074 668,84	15 144 729,07	13 189 893,38
Fuusioissa siirtyneet				1 943 230,69
Lisäykset	145 491,20	11 605,32	145 491,20	11 605,00
Hankintameno 31.12.	18 231 765,36	18 086 274,16	15 290 220,27	15 144 729,07
Kirjanpitoarvo 31.12.	18 231 765,36	18 086 274,16	15 290 220,27	15 144 729,07
Kilteistöjen liittymismaksut				
Hankintameno 1.1.	430 432,77	430 432,77	401 646,31	401 646,31
Hankintameno 31.12.	430 432,77	430 432,77	401 646,31	401 646,31
Kirjanpitoarvo 31.12.	430 432,77	430 432,77	401 646,31	401 646,31
Maa- ja vesialueet yhteensä	18 662 198,13	18 516 706,93	15 691 866,58	15 546 375,38
Rakennukset ja rakennelmat				
Omistusrakennukset ja rakennelmat				
Hankintameno 1.1.	217 579 247,64	214 005 915,88	200 005 577,75	177 885 289,87
Fuusioissa siirtyneet				18 546 956,12
Lisäykset	1 954 880,50	2 642 163,12	1 464 616,05	2 642 163,12
Vähennykset	-113 448,85	-926 465,78	-113 448,85	-926 465,78
Siirrot erien välillä	254 517,14	1 857 634,42	254 517,14	1 857 634,42
Hankintameno 31.12.	219 675 196,43	217 579 247,64	201 611 262,09	200 005 577,75
Kertyneet poistot 1.1.	87 279 404,57	79 693 882,33	80 942 707,75	64 139 861,27
Fuusioissa siirtyneet				9 991 998,16
Vähennysten kertyneet poistot	-113 448,85	-926 465,78	-113 448,85	-926 465,78
Tilikauden poistot	8 177 813,89	8 511 988,02	7 554 400,98	7 737 314,10
Kertyneet poistot 31.12.	95 343 769,61	87 279 404,57	88 383 659,88	80 942 707,75
Kirjanpitoarvo 31.12.	124 331 426,82	130 299 843,07	113 227 602,21	119 062 870,00
Koneet ja kalusto				
Hankintameno 1.1.	103 107 176,58	100 150 174,10	102 949 306,80	99 992 304,32
Lisäykset	3 599 951,43	3 352 703,47	3 578 137,51	3 352 703,47
Vähennykset	-69 501 075,38	-588 700,99	-69 501 075,38	-588 700,99
Siirrot erien välillä	12 648,66	193 000,00	12 648,66	193 000,00
Hankintameno 31.12.	37 218 701,29	103 107 176,58	37 039 017,59	102 949 306,80
Kertyneet poistot 01.01.	87 242 717,73	82 210 490,83	87 205 530,55	82 179 879,20
Vähennysten kertyneet poistot	-69 438 437,42	-511 006,40	-69 438 437,42	-511 006,40
Tilikauden poistot	5 254 456,36	5 543 233,30	5 254 168,59	5 536 657,75
Kertyneet poistot 31.12.	23 058 736,67	87 242 717,73	23 021 261,72	87 205 530,55
Kirjanpitoarvo 31.12.	14 159 964,62	15 864 458,85	14 017 755,87	15 743 776,25

	KONSERNI 2017	KONSERNI 2016	OK 2017	OK 2016
Muut aineelliset hyödykkeet				
Hankintameno 1.1.	336 581,78	332 571,97	333 228,74	329 218,93
Lisäykset	4 335,00	4 009,81	4 335,00	4 009,81
Vähennykset	-19 870,00		-19 870,00	
Hankintameno 31.12.	321 046,78	336 581,78	317 693,74	333 228,74
Kertyneet poistot 01.01.	161 515,49	133 559,21	159 671,32	132 050,35
Vähennysten kertyneet poistot	-19 870,00		-19 870,00	
Tilikauden poisto	25 023,52	27 956,28	24 688,22	27 620,97
Kertyneet poistot 31.12.	166 669,01	161 515,49	164 489,54	159 671,32
Kirjanpitoarvo 31.12.	154 377,77	175 066,29	153 204,20	173 557,42
Aineellisten hyödykkeiden ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat				
Hankintameno 1.1.	576 705,42	2 055 296,62	576 705,42	2 055 296,62
Lisäykset	1 694 759,26	577 705,42	1 694 759,26	577 705,42
Vähennykset	-273 411,95	-192,50	-273 411,95	-192,50
Siirrot erien välillä	-303 293,47	-2 056 104,12	-303 293,47	-2 056 104,12
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 694 759,26	576 705,42	1 694 759,26	576 705,42
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	159 002 726,60	165 432 780,56	144 785 188,12	151 103 284,47
12. Sijoitukset				
Osakkeet saman konsernin yrityksissä				
Hankintameno 1.1.			4 648 126,80	23 786 567,57
Lisäykset			302 940,00	
Vähennykset				-19 138 440,77
Hankintameno 31.12.			4 951 066,80	4 648 126,80
yhteensä			4 951 066,80	4 648 126,80
Saamiset saman konsernin yrityksiltä				
Määrä 1.1.			3 277 032,00	3 445 825,01
Vähennykset			-161 955,72	-168 793,01
Määrä 31.12.			3 115 076,28	3 277 032,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			3 115 076,28	3 277 032,00
Pääomalainasaamiset saman konsernin yrityksiltä			700 000,00	700 000,00
Kirjanpitoarvo 31.12.			700 000,00	700 000,00
Saamiset saman konsernin yrityksiltä yhteensä			3 815 076,28	3 977 032,00

Pääomalainasaaminen:

Lainan pääoma ja korko saadaan maksaa yhtiön selvitystilassa ja konkurssissa vain kaikkia muita velkoja huonommalla etuoikeudella. Laina on vakuudeton. Pääoma saadaan muutoin palauttaa ja korkoa maksaa vain siltä osin, kuin yhtiön vapaan oman pääoman ja kaikkien pääomalainojen määrä maksuhetkellä ylittää yhtiön viimeksi päätyneeltä tilikaudelta vahvistettavan tai sitä uudempaan tilinpäätökseen sisältyvän taseen mukaisen tappion määrän.

Vuotuinen korko on Suomen Pankin julkaisema viitekorko lisätynä yhdellä prosenttiyksiköllä.

	KONSERNI 2017	KONSERNI 2016	OK 2017	OK 2016
Osakkeet omistusyhteisyrityksissä				
Hankintameno 1.1.	25 180 420,17	24 096 087,86	25 367 434,69	24 274 039,69
Lisäykset	85 000,00	1 943 395,00	85 000,00	1 943 395,00
Vähennykset	-900 074,32	-859 062,69	-909 875,00	-850 000,00
Hankintameno 31.12.	24 365 345,85	25 180 420,17	24 542 559,69	25 367 434,69
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	120 153,45	120 153,45	120 153,45	120 153,45
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	120 153,45	120 153,45	120 153,45	120 153,45
Kirjanpitoarvo 31.12.	24 245 192,40	25 060 266,72	24 422 406,24	25 247 281,24
Osuudet omistusyhteisyrityksistä yhteensä	24 245 192,40	25 060 266,72	24 422 406,24	25 247 281,24
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä				
Määrä 1.1.				
Lisäykset	6 633 708,56		6 633 708,56	
Määrä 31.12.	6 633 708,56		6 633 708,56	
Kirjanpitoarvo 31.12.	6 633 708,56		6 633 708,56	
Muut osakkeet ja osuudet				
Hankintameno 1.1.	1 515 976,06	1 533 030,79	1 515 976,06	1 533 030,79
Lisäykset	0,00	0,00	0,00	0,00
Vähennykset	-20 773,70	-17 054,73	-20 773,70	-17 054,73
Hankintameno 31.12.	1 495 202,36	1 515 976,06	1 495 202,36	1 515 976,06
Kertyneet arvonalennukset 1.1.	271 371,21	284 826,25	271 371,21	284 826,25
Vähennysten ja siirtojen arvonalennukset		-13 455,04		-13 455,04
Kertyneet arvonalennukset 31.12.	271 371,21	271 371,21	271 371,21	271 371,21
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 223 831,15	1 244 604,85	1 223 831,15	1 244 604,85
Muut saamiset muilta				
Hankintameno 1.1.	202 206,08	202 206,08	202 206,08	202 206,08
Hankintameno 31.12.	202 206,08	202 206,08	202 206,08	202 206,08
Muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Hankintameno 1.1.	17 220 897,48		17 220 897,48	
Lisäykset	6 324 938,67	17 220 897,48	6 324 938,67	17 220 897,48
Hankintameno 31.12.	23 545 836,15	17 220 897,48	23 545 836,15	17 220 897,48
Kirjanpitoarvo 31.12.	23 748 042,23	17 423 103,56	23 748 042,23	17 423 103,56
Sijoitukset yhteensä	55 850 774,34	43 727 975,13	64 794 131,26	52 540 148,45

13. OMISTUKSET MUISSA YRITYKSISSÄ

KONSERNIYRITYKSET

	Kotipaikka	Omistus- osuus-%	Osakkeiden määrä	Nimellisarvo euro	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Oma pääoma 31.12.2017	Tilikauden tulos
Kiinteistö Oy Särkiniemen Säästökulma	Kuopio	75,1	415,00	6 640,00	254 000,00	22 835,14	8 028,39
Iisalmen Hotelli Kiinteistö Oy	Iisalmi	100,0	5 000,00	84 093,96	600 182,00	-342 289,28	-21 588,83
Kiinteistö Oy Iisalmen Savonkatu 20	Iisalmi	67,3	1 010,00	75 000,00	1 506 433,48	782 340,10	48,08
Kiinteistö Oy Mansikki	Kiuruvesi	56,2	50 061,00	500 610,00	508 619,76	629 437,51	-15 008,02
Kiinteistö Oy Riistaveden Liikekeskus	Kuopio	70,2	3 901,00	7 802,00	302 940,00	701 010,58	-3 129,02
Kiinteistö Oy Kuopion Pyörötori	Kuopio	57,1	1 680,00	1 755,18	1 778 891,56	3 464 164,63	-95 210,92
KONSERNIYRITYSOSAKKEET YHT.			62 067	675 901,14	4 951 066,80	5 257 498,68	-126 860,32

OMISTUSYHTEYSYRITYKSET

Osakkuusyrietykset	Kotipaikka	Omistus- osuus-%	Osakkeiden määrä	Nimellisarvo euro	Kirjanpitoarvo 31.12.2017	Oma pääoma 31.12.2017	Tilikauden tulos
Kiinteistö Oy Tahko Twinhills 212	Nilsinä	20,0	20	1 600,00	607 162,06		
Kiinteistö Oy Kuopion Tukkukartano	Kuopio	20,4	611	2 055,26	642 600,00		
Kiinteistö Oy Nilsin Tahkotuvat	Nilsinä	50,0	239	4 780,00	262 326,17	508 566,91	48,55
Tahkon Silta Oy	Nilsinä	20,0	600	600,00	600,00		
Kiinteistö Oy Varkauden Talo	Helsinki	35,72	26 790	45 057,55	161 275,08		
Asunto Oy Varkauden Wihtori	Varkaus	21,31	4 329	3 640,43	170 878,93		
Osakkuusyrietykset yhteensä			32 589	57 733	1 844 842,24	508 566,91	48,55

Muut omistusyhteisyrietykset

S-pankki Oy	Helsinki	2,9	194		4 604 202,00		
S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy	Helsinki	5,8	9205		6 893 862,00		
S-Voima Oy	Helsinki	4,7	445		973 000,00		
Sok osuudet	Helsinki	5,95	20213		10 106 500,00		
Muut omistusyhteisyrietykset yhteensä			30057		22 577 564,00		

Omistusyhteisyrietykset yhteensä

24 422 406,24

Omistusyhteisyrietysten arvo konsernissa

24 245 192,40

14. Vaihto-omaisuus	KONSERNI	KONSERNI	OK	OK
	2017	2016	2017	2016
Tavarat	25 163 922,45	26 985 003,96	25 163 922,45	26 985 003,96
Yhteensä	25 163 922,45	26 985 003,96	25 163 922,45	26 985 003,96
15. Laskennalliset verosaamiset				
Jaksotuseroista johtuvat	68 011,33	47 578,99		
Yhteensä	68 011,33	47 578,99		
16. Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	7 397 164,74	6 535 267,91	7 387 765,71	6 531 165,89
Saamiset saman konsernin yrityksiltä				
Myyntisaamiset				7 254,00
Yhteensä	0,00	0,00	0,00	7 254,00
Saamiset omistusyhteisyrityksiltä				
Myyntisaamiset	1 895 603,48	1 506 750,41	1 895 603,48	1 506 750,41
Siirtosaamiset	2 309 623,21	1 861 778,51	2 309 623,21	1 861 778,51
Yhteensä	4 205 226,69	3 368 528,92	4 205 226,69	3 368 528,92
Muut saamiset	110 091,26	146 163,84	104 526,59	145 225,24
Siirtosaamiset	1 488 292,46	828 776,05	1 468 588,48	828 776,05
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	13 200 775,15	10 878 736,72	13 166 107,47	10 880 950,10
Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät				
Vuosialennukset ja markkinointihyvitykset	2 309 623,21	1 945 478,51	2 309 623,21	1 945 478,51
Henkilöstökulut	1 047 059,40	207 147,60	1 047 059,40	207 147,60
Rahoituserät	43 493,44	171 209,09	43 493,44	171 209,09
Muut	397 739,62	366 719,36	378 035,64	366 719,36
Siirtosaamiset yhteensä	3 797 915,67	2 690 554,56	3 778 211,69	2 690 554,56
17. Rahoitusarvopaperit				
Muut osakkeet ja osuudet				
Muut arvopaperit muilta	19 989 894,00	613 374,79	19 989 894,00	613 374,79
Yhteensä	19 989 894,00	613 374,79	19 989 894,00	613 374,79
TASEEN VASTATTAVIA KOSKEVAT LIITETIEDOT				
18. Oma pääoma				
Osuuspääoma 1.1.	10 772 686,82	10 772 686,82	10 772 686,82	10 772 686,82
Osuuspääoma 31.12.	10 772 686,82	10 772 686,82	10 772 686,82	10 772 686,82
Vararahasto 1.1.	21 991 167,87	20 601 167,87	21 991 167,87	20 601 167,87
Lisäys	1 862 000,00	1 390 000,00	1 862 000,00	1 390 000,00
Vararahasto 31.12.	23 853 167,87	21 991 167,87	23 853 167,87	21 991 167,87
Muut rahastot				
Osuusmaksurahasto 1.1	346 117,22		346 117,22	
Lisäys	548 768,49	585 185,75	548 768,49	585 185,75
Vähennys	349 128,21	239 068,53	349 128,21	239 068,53
Osuusmaksurahasto 31.12.	545 757,50	346 117,22	545 757,50	346 117,22
Suorittamatta olevat osuusmaksut	319 755,68	376 895,96	319 755,68	376 895,96

	KONSERNI 2017	KONSERNI 2016	OK 2017	OK 2016
Edellisten tilikausien ylijäämä/tappio 1.1.	212 934 266,40	200 586 481,71	197 408 495,69	184 247 586,85
Ylijäämän palautus	-8 258 187,38	-4 068 976,91	-8 258 187,38	-4 068 976,91
Siirto vararahastoon	-1 862 000,00	-1 390 000,00	-1 862 000,00	-1 390 000,00
Edellisten tilikausien ylijäämä/tappio 31.12.	202 814 079,02	195 127 504,80	187 288 308,31	178 788 609,94
Tilikauden ylijäämä/tappio	18 960 869,55	17 806 761,62	20 191 793,24	18 619 885,75
	221 774 948,57	212 934 266,42	207 480 101,55	197 408 495,69
Oma pääoma yhteensä	256 946 560,76	246 044 238,33	242 651 713,74	230 518 467,60
Tilinpäätössiirtojen kertymästä omaan pääomaan merkitty osuus	11 926 309,99	12 801 136,46		
Laskelma voitonjakokelpoisesta ylijäämästä 31.12.				
Edellisten tilikausien ylijäämä/tappio			187 288 308,31	178 788 609,94
Osuusmaksurahasto			545 757,50	346 117,22
Tilikauden ylijäämä/tappio			20 191 793,24	18 619 885,75
Pakollinen vararahastosiirto			-2 019 179,32	-1 861 988,58
Yhteensä			206 006 679,73	195 892 624,34
19. Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero				
Aineettomien oikeuksien poistoero			1 482,73	445,13
Muut aineettomat hyödykkeet			957 546,51	887 854,52
Rakennukset ja rakennelmat			14 274 134,16	14 992 608,41
Koneet ja kalustot			-411 351,31	19 490,89
Osakkeet			80 390,40	79 970,23
Yhteensä			14 902 202,49	15 980 369,18
20. Pitkäaikainen vieras pääoma				
Laskennallinen verovelka				
Tilinpäätössiirtoihin perustuvat	2 571 643,70	2 774 889,03		
Yhteensä	2 571 643,70	2 774 889,03		
21. Lyhytaikainen vieras pääoma				
Velat saman konsernin yrityksille				
Ostovelat			7 541,43	7 748,59
Yhteensä			7 541,43	7 748,59
Saadut ennakot	149 220,82	141 760,39	147 873,79	133 487,07
Ostovelat	4 714 270,65	4 720 677,54	4 683 741,02	4 695 194,72
Velat omistusyhteisyrityksille				
Ostovelat	33 304 554,50	23 978 758,92	33 304 554,50	23 978 758,92
Yhteensä	33 304 554,50	23 978 758,92	33 304 554,50	23 978 758,92
Muut lyhytaikaiset velat muille	4 021 455,18	4 070 974,27	4 014 537,97	4 056 311,15
Lyhytaikaiset siirtovelat muille	15 350 861,64	13 259 087,49	15 315 548,87	13 250 754,37
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	57 540 362,79	46 171 258,61	57 473 797,58	46 122 254,82

	KONSERNI 2017	KONSERNI 2016	OK 2017	OK 2016
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät				
Bonukset	2 069 848,25	2 130 361,88	2 069 848,25	2 130 361,88
Henkilöstökulut	12 084 997,96	10 194 317,55	12 084 997,96	10 194 317,55
Verot	1 063 018,44	852 623,67	1 063 018,44	852 623,67
Muut	132 996,99	81 784,39	97 684,22	73 451,27
Siirtovelat yhteensä	15 350 861,64	13 259 087,49	15 315 548,87	13 250 754,37

LIITETIEDOT HENKILÖSTÖSTÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENISTÄ

22a. Henkilöstön lukumäärä keskimäärin	1089	1125	1089	1125
22b. Henkilöstön lukumäärä keskimäärin ryhmittäin				
Päivittäis- ja käyttötavarakauppa	716	761	716	761
Hotelli- ja ravintolatoiminta	226	223	226	223
Liikenneasemat	112	109	112	109
Muut	35	32	35	32
22c. Hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenten palkkiot				
Hallitus	65 100,00	61 200,00	65 100,00	61 200,00
Hallintoneuvosto	52 450,00	59 550,00	52 450,00	59 550,00

VAKUUKSIA JA VASTUUSITOUMUKSIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

23. Annetut vakuudet

Vuokravakuudet				
Pantiit	80 092,00	119 075,00	80 092,00	119 075,00
Yhteensä	80 092,00	119 075,00	80 092,00	119 075,00

Muiden puolesta annetut vakuudet:

Osuuskaupalla on täytetäkausvastuu S-ryhmän logistiikkakeskukset Oy:n nostamiin lainoihin, ensisijaisen vakuuden ollessa yhtiön reaaliomaisuus. Yhtiön osakkaat (pl. SOK) ovat antaneet yhtiön nykyisistä ja uusista lainoista täytetäkauksina takaussitoumuksen maksimissaan 650 miljoonan euron summalle. Osakkaiden (pl. SOK) osuus täytetäkausvastuun kokonaissummasta määräytyy samassa suhteessa kuin osakkaat (pl. SOK) ovat omistaneet SOK:n osuuksia yhtiön perustamishetkellä. Osuuskauppa PeeÄssä täytetäkausvastuu em. summasta on enintään 37,7 miljoonaa euroa. Ensisijaisen vakuuden arvon oletetaan kattavan nostetun lainamäärän.

Edellä mainitun täytetäkausvastuuseen sisältyvän nostetun päävelan jäljellä oleva kokonaismäärä 31.12.2017 oli 444,5 miljoonaa euroa, josta Osuuskauppa PeeÄssä täytetäkausvastuu on 25,8 miljoonaa euroa.

Kiinnitysten yhteismäärä

Omassa hallussa olevat kiinnitykset	31 887 384,00	31 887 384,00	24 172 050,00	24 172 050,00
Yhteensä	31 887 384,00	31 887 384,00	24 172 050,00	24 172 050,00

24. Vastuusitoumukset

Leasingvastuut: (sis alv)

-Seuraavana vuonna maksettavat	5 657,75	5 306,83	5 657,75	5 306,83
-Yli vuoden kuluttua maksettavat	27 596,22	9 465,48	27 596,22	9 465,48
Yhteensä	33 253,97	14 772,31	33 253,97	14 772,31

Toimitilojen vuokravastuut

-Seuraavana vuonna maksettavat	1 644 638,65	1 899 588,74	1 620 858,49	1 875 874,53
-Yli vuoden kuluttua maksettavat	9 234 181,81	8 559 486,37	8 563 641,33	7 865 165,73
Yhteensä	10 878 820,46	10 459 075,11	10 184 499,82	9 741 040,26

Kiinteistöinvestointien tarkistusvastuu

Yhtiö on velvollinen tarkistamaan vuosina 2009-2017 valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonalisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana. Viimeinen tarkistusvuosi on 2026. Vastuun enimmäismäärä on 8.339.931,72 euroa (ed.v. 10.318.885,11 euroa).

Muut vastuusitoumukset

Osakassopimuksen mukaiset sitoumukset vastata S-Voima Oy:n sitoumuksista ja rahoittaa sen toimintaa

Osakkaat vastaavat ns. Mankala-periaatteen mukaisesti S-Voima Oy:n sitoumuksista. Tämän periaatteen mukaan vastuu yhtiön välittömistä kustannuksista määräytyy osakkaan käyttämän energian mukaan. Vastuu yhtiön välillisistä kustannuksista sisältäen myös mm. lainojen lyhennykset ja korot sekä poistot, puolestaan jakautuu osakkaan omistamien osakesarjojen suhteessa. Yhtiön A-sarjan osakkeet liittyvät markkinasähkön hankintaan, B-sarjan osakkeet tuulivoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan ja C-sarjan osakkeet ydinvoimalla tuotetun sähköenergian hankintaan, johon S-ryhmä on sittemmin päättänyt olla osallistumatta. Osuuskauppa PeeÄssä ei ole merkinnyt S-Voima Oy:n B1 ja C-sarjan osakkeita.

Tunnusluvut 2013-2017

	2013	2014	2015	2016	2017
Liikevaihto me	544,2	546,2	534,0	547,1	559,2
Liikelylijäämä					
-Me	17,4	19,7	17,4	21,9	23,7
-%:a liikevaihdosta	3,2	3,6	3,2	3,9	4,2
Ylijäämä/tappio ennen satunnaiseriä ja veroja					
Me	17,5	20,0	17,5	22,2	23,8
-%:a liikevaihdosta	3,2	3,7	3,3	4,1	4,3
Oman pääoman tuotto- %	6,9	7,7	6,1	7,4	7,5
Sijoitetun pääoman tuotto-%	8,6	9,2	7,7	9,3	9,4
Omavaraisuusaste, %	82,9	83,8	83,7	83,5	81,2
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen -Me	32,0	24,3	16,9	8,1	20,6
- % liikevaihdosta	5,8	4,4	3,2	1,5	3,7
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	1193	1160	1117	1125	1089

TUNNUSLUKUJEN
LASKENTAKAAVAT

Oman pääoman tuotto-%=	$\frac{(\text{tulos ennen satunnaiseriä} - \text{tilikauden verot}) * 100}{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus (keskim)}}$
Sijoitetun pääoman tuotto-%=	$\frac{(\text{tulos ennen satunnaisia eriä} + \text{korko- ja muut rahoituskulut}) * 100}{\text{taseen loppusumma} - \text{korottomat velat} - \text{pakolliset varaukset (keskim.)}}$
Omavaraisuusaste, % =	$\frac{\text{oma pääoma} + \text{vähemmistöosuus}}{\text{taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot}} * 100$
Bruttoinvestoinnit käyttöomaisuuteen =	Käyttöomaisuusinvestoinneista suoritettu määrä
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä =	Laskettu maksettujen työtuntien perusteella, työtunnit muutettu kokoaikaisiksi työsuhteiksi

Osuuskauppa PeeÄssä

TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ JA OMA PÄÄOMA

Osuuskaupan jakokelpoinen ylijäämä on 206.006.679,73 euroa.

Osuuskunnan taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Osuuskunnan maksuvalmius on hyvä, eikä alla ehdotettu tilikauden ylijäämän jako vaaranna hallituksen näkemyksen mukaan osuuskunnan maksukykyä

Hallitus ehdottaa, että tilikauden 2017 ylijäämä 20.191.793,24 euroa käytetään seuraavasti:

- siirretään sääntöjen 25 § mukaisesti vararahastoon 2.020.000,00 €
- maksetaan ylijäämän palautuksena arviolta 9.600.000,00 €, mikä on 2,0 % Osuuskauppa PeeÄssästä tehtyjen Osuuskauppa PeeÄssän S-etukortilla rekisteröityjen ylijäämän palautukseen oikeuttavien bonusostojen määrästä
- jätetään loppuosa edellisten tilikausien ylijäämätilille 8.571.793,24 €

Kuopiossa 27. päivänä helmikuuta 2018

Mikko Aminoff

Antti Kettunen

Tapio Kankaanpää

Arto Herranen

Marja Pääkkö

TILINPÄÄTÖSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Kuopiossa 27. päivänä helmikuuta 2018

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Pekka Loikkanen, KHT

LUETTELO KIRJANPIDOISTA JA AINEISTOISTA

Kirjanpidon osa	Tositelaji	Tositelajin nimi	Kirjanpitojärjestelmien keskinäiset yhteydet	Miten ja missä säilytetään
Tilinpäätös ja toimintakertomus			Tasekirjassa on esitetty kirjanpitolain edellyttämä toimintakertomus, tilinpäätös sekä luettelo kirjanpidoista ja aineistoista.	Sidottuna kirjana Osuuskauppa PeeÄssä arkistossa, käytösoitteessa Savilahdentie 10, 70700 KUOPIO
Tase-erittelyt			Pääkirjanpidon mukaiset tase-erittelyt	Erikseen sidottuna kirjana Osuuskauppa PeeÄssä arkistossa, käytösoitteessa Savilahdentie 10, 70700 KUOPIO
Tiliikohtainen tulos- ja tase-laskelma			Pääkirjanpidon mukainen tulos- ja tase-laskelma.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa. Kaikki Ondemandiin arkistoitavat aineistot on nähtävissä järjestelmästä selaimella.
Tiliiluettelo			Pääkirjanpidon mukainen tiliiluettelo.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
Pääkirjanpito			Pääkirjanpitoon kootaan yhteenveto esijärjestelmien tapahtumista.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
Käyttömaisuuskirjanpito			Käyttömaisuuteen kirjataan Talja SAP:ssa sekä liittymien kautta että manuaalisesti tapahtumia.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
	A6	Saldokirjaukset		
	AA	Käyttöom.kirjaus		
	AF	Poistokirjaukset		
Palkkakirjanpito			Palkkakirjanpitoon kirjataan Talja SAP:ssa sekä liittymien kautta että manuaalisesti tapahtumia.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
Ostoreskontra	UG	Palkat Fenixistä	Ostoreskontraan kirjataan Talja SAP:ssa sekä liittymien kautta että manuaalisesti tapahtumia.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
	KG	Toimittajat - hyvät.		
	KZ	Ostoresk maksut		
	OA	Yrityskorttilaskut		
	OJ	IP Jaks.kirj. peruut		
	OK	Haahtela-ostolaskut		
	OL	AOP-tapahtumavel		
	OP	AOP/bonus valv.las t		
	OR	SOK:n lahjak.t AOK		
	OS	AOP/jäsenh valvontal		
	OU	IP Jaksotuskirjaus		
	OV	Tavaralaskut IP		
	OX	Kululaskut IP		
	OZ	Kom ulk lask IP		
	ZU	Pellikirj ostolaskut		
Myyntireskontra			Myyntireskontraan kirjataan Talja SAP:ssa sekä liittymien kautta että manuaalisesti tapahtumia.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
	DA	Asiakastosite		
	DG	Hyvitysmyyntilaskut		
	DR	Myyntilaskut		
	DZ	Myyntiresk suoritus		
	N2	Lahko		
	N3	AOP/jäsenhall.valv I		
	N6	Massi valv.laskut		
	NE	AOP/bonus valv.l.		
	NF	Mura-luottokT valv I		
	ZJ	Viitesuorituksset		
	ZK	Luottotappiot		
	ZT	Myyntiresk tos per		
Kirjanpito			Pääkirjanpitoon kirjataan Talja SAP:ssa sekä liittymien kautta että manuaalisesti tapahtumia.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
	AB	Tasaukset		
	MM	Martti		
	S1	Muistiotosit. muut 1		
	S2	Muistiotosit. muut 2		
	S3	Muistiotosit. muut 3		
	S5	Muistiotosit. muut 5		
	S6	Muistiotosit. muut 6		
	S7	Muistiotosit. muut 7		
	S9	Muistiotos.kons.kump		
	SA	Muistiotositteet		
	SC	Kirjapidon jaksotus		
	SK	Kassatosite		
	U5	Massi kpitotap		
	U8	Haahtela sis. kirjau		
	UA	Ravintolaostot kater		
	UB	S-Business ale. jako		
	UC	Bonukset ja agribonu		
	UF	MURA-myyntin tilityk		
	UT	Matu-hyvitykset toim		
	UX	AOP.Jäsenhall vien		
	ZA	Sis.muistiotositteet		
	ZB	Autom kk kirjaukset		
	ZF	Tilite kirjau		
	ZO	Kpito tos peruutus		
	ZV	Basware tilite		
Laskutus			Laskutukseen kirjataan Talja SAP:ssa sekä liittymien kautta että manuaalisesti tapahtumia.	S-ryhmän sähköisessä arkistointijärjestelmässä OnDemandissa.
	Z1	Haahtela, vuokralask		
	Z2	Haahtela, vakuuslask		
	ZL	Muut laskut		
Liitetietositteet	LT	Liitetietositteet	Tilinpäätöksen liitetietojen erittelyt ja taustalaskelmat.	Sähköisesti yhtiön arkistossa.

Tilintarkastuskertomus

Osuuskauppa PeeÄssän edustajiston kokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin sekä emo-osuuskunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Tilintarkastuksen kohde

Olemme tilintarkastaneet Osuuskauppa PeeÄssän (y-tunnus 0864235-8) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emo-osuuskunnan taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Riippumattomuus

Olemme riippumattomia emo-osuuskunnasta ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan emo-osuuskunnan ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emo-osuuskunta tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havai-

taan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnitteleme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.
- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emo-osuuskunnan tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aiheutta epäillä emo-osuuskunnan tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksesamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonne. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emo-osuuskunta tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- Hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomuksessa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lausunnot

Puollamme tilinpäätöksen ja konsernitilinpäätöksen vahvistamista. Hallituksen esitys taseen osoittaman ylijäämän käyttämisestä on osuuskuntalain ja osuuskunnan sääntöjen mukainen. Puollamme vastuuvapauden myöntämistä emo-osuuskunnan hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille sekä toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta.

Kuopiossa 27.2.2018

PricewaterhouseCoopers Oy
Tilintarkastusyhteisö

Pekka Loikkanen
KHT

The logo for PeeAssä features a stylized blue 'P' icon on the left, followed by the text 'PeeAssä' in a bold, blue, sans-serif font.

Y-TUNNUS: 0864235-8 | KOTIPAikka: KUOPIO